

Tauw

Flora en Fauna onderzoek Wegensteunpunten, Locatie Zevenaar

1 oktober 2019

Verantwoording

Titel	Flora en Fauna onderzoek Wegensteunpunten, Locatie Zevenaar
Opdrachtgever	Rijkswaterstaat Corporate Dienst
Projectleider	Jordy Houkes
Auteur(s)	Jeroen Nagtegaal
Tweede lezer	Berto van Dam
Projectnummer	1266702
Aantal pagina's	18
Datum	1 oktober 2019
Handtekening	Ontbreekt in verband met digitale verwerking. Dit rapport is aantoonbaar vrijgegeven.

Colofon

Tauw bv
Australiëlaan 5
Postbus 3015
3502 GA Utrecht
T +31 30 28 24 824
E info.utrecht@tauw.com

Inhoud

1	Inleiding	4
1.1	Doel	4
1.2	Wetgeving	4
1.3	Te beschouwen onderdelen Wnb	4
1.4	Werkwijze	5
1.5	Kwaliteit	5
2	Situatie en beoogde ontwikkeling	6
2.1	Huidige situatie	6
2.2	Beoogde ontwikkeling	8
2.3	Kansen voor herstel van biodiversiteit	10
3	Soortenbescherming	11
3.1	Beschermingsregime en bepalingen	11
3.2	Vrijstellingen	12
3.3	Zorgplicht	13
3.4	Literatuuronderzoek	13
3.5	Effecten	14
3.5.1	Flora	14
3.5.2	Grondgebonden zoogdieren	14
3.5.3	Vleermuizen	15
3.5.4	Broedvogels	15
3.5.5	Amfibieën en reptielen	16
3.5.6	Vlinders, libellen en overige gewervelden	16
4	Conclusies en aanbevelingen	18
5	Literatuur	20

1 Inleiding

Dit hoofdstuk bevat achtergrondinformatie over het doel van de toetsing, de relevante natuurwetgeving, de wijze van kwaliteitsborging en de te hanteren uitgangspunten voor toetsing.

1.1 Doel

Rijkswaterstaat is voornemens om verspreid over Nederland verschillende wegensteunpunten te slopen, uit te breiden en/of nieuw te bouwen. In dit kader is door Tauw onderzoek gedaan naar de consequenties van de Wet natuurbescherming voor de locatie Zevenaar. De ontwikkeling kan alleen doorgaan als deze niet in strijd is met de natuurwetgeving, of als de benodigde vergunningen en/of ontheffingen kunnen worden verleend.

In de rapportage volgt het antwoord op de volgende vragen:

- Welke onderdelen van de Wet natuurbescherming (hierna te noemen Wnb) zijn van belang?
- In hoeverre is de beoogde ontwikkeling (mogelijk) strijdig met de Wnb?
- Zijn maatregelen en/of een ontheffing / vergunning nodig?
- Wat betekent dit voor de verdere planvorming en uitvoering?

1.2 Wetgeving

Sinds 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming (hierna te noemen "Wnb") in werking. De Wnb is het nieuwe wettelijke stelsel voor natuurbescherming en vervangt drie tot dan bestaande wetten, namelijk de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en faunawet en de Boswet. Het beschermingsregime gaat uit van het "nee, tenzij-principe". Dit betekent dat de genoemde verbodsbepalingen in de Wnb voor bescherming van gebieden, soorten en houtopstanden altijd gelden. Het afwijken hiervan is alleen onder voorwaarden toegestaan. Gedeputeerde Staten (GS) van de provincie Gelderland is het bevoegd gezag voor het verlenen van toestemming door middel van een vergunning, ontheffing of vrijstelling.

1.3 Te beschouwen onderdelen Wnb

Soortbescherming

Het is noodzakelijk om de ontwikkeling te toetsen aan soortenbescherming vanwege de mogelijke aanwezigheid van flora en fauna.

Beschermde houtopstanden

Bij het voornemen wordt in het noorden van het plangebied mogelijk een rij van zeven bomen gekapt. Omdat de rij bomen uit < 20 bomen bestaat en de oppervlakte minder dan 10 are beslaat, is toetsing aan beschermde houtopstanden niet nodig. Een omgevingsvergunning is mogelijk vereist. Voor de kap van bomen is deze verplicht bij een diameter groter dan 20 centimeter op 1,30 meter boven maaiveld (Bomenverordening gemeente Zevenaar, 2010).

Natura 2000-gebieden en Natuurnetwerk Nederland

Een toetsing aan beschermde gebieden is evenmin nodig. Het plangebied ligt niet binnen beschermde natuurgebieden zoals het NNN of Natura 2000. Indirecte effecten, bijvoorbeeld als gevolg van stikstof, trillingen, geluid en optische verstoring zijn in de ontwikkel- en gebruiksfase niet te verwachten. Het meest nabij gelegen Natura 2000 gebied 'Rijntakken' ligt op circa 2,5 kilometer ten zuidwesten van het plangebied.

Door de ligging van het plangebied direct grenzend aan de A12 vallen de verkeersbewegingen binnen het reguliere verkeersbeeld en is er geen sprake van een wezenlijke verkeersaantrekkende werking. Het bevoegd gezag kan desgewenst om een berekening vragen. Gelet op de aard van de nieuw te bouwen gebouwen, in combinatie met de afstand tot het meest nabije Natura 2000 gebied, zijn tijdelijke negatieve effecten tijdens de realisatiefase evenmin te verwachten.

1.4 Werkwijze

De mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten en gebieden is bepaald aan de hand van de volgende gegevens:

- Regionale en landelijke verspreidingsatlassen en -data (zie ook H5)
- Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF)
- Natuurkaart van Tauw (<https://www.tauw.nl/op-welk-terrein/ecologie/ecoviewer.html>)
- Een oriënterend veldbezoek op 28 februari 2019

Het doel van de literatuurstudie is om na te gaan welke beschermde soorten en gebieden in of in de omgeving van het plangebied kunnen voorkomen. De ecooloog controleert tijdens het oriënterende veldbezoek of de locatie voldoet aan eisen die soorten aan hun leefomgeving stellen. Ook kijkt de ecooloog naar aanwijzingen van de aanwezigheid (zichtwaarnemingen en sporen van terreingebruik, zoals hollen, uitwerpselen, haren, prooi- of voedselresten).

1.5 Kwaliteit

Voor soortenbescherming is een volledige garantie over de afwezigheid niet te geven. Door inzet van deskundige ecologen en landelijk geaccepteerde onderzoeksmethodes wordt de kwaliteit van het onderzoek zoveel mogelijk gewaarborgd. Mede in dit kader is Tauw aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus, een samenwerkingsverband van adviesbureaus die ecologisch advies geven en ecologisch onderzoek verrichten.

2 Situatie en beoogde ontwikkeling

Dit hoofdstuk bevat achtergrondinformatie over de huidige situatie, het voorgenomen plan en de uit te voeren werkzaamheden.

2.1 Huidige situatie

Figuur 2.1 toont de globale ligging van het plangebied. Het plangebied betreft de oostelijke zijde van de grenspost Bergh aan de A12 en bestaat uit een vrachtwagenparkeerplaats, grasvelden en struweel. Het plangebied bestaat verder uit gemaaide graslanden en een vrachtwagenparkeerplaats. Een klein gedeelte ligt westelijk van de vrachtwagenparkeerplaats in het centrale gedeelte van de grenspost. Het plangebied is in de huidige situatie in de nacht belicht. Op de vrachtwagenparkeerplaats staan lantarenpalen die de vrachtwagenparkeerplaats en omliggende graslanden aanlichten.

Het gehele grasveld is aan de oost- en zuidzijde omgeven door een gemaaide sloot die grotendeels droog staat. Aan de overzijde van deze sloot is een volledig sluitende omheining van 2 meter hoog. Het onderste gedeelte bestaat uit fijnmazig gaas. Noordelijk in het plangebied staan enkele zomereiken en meidoorns langs de sloot.

Tussen het plangebied en de A12 ligt het centrale gedeelte van de (voormalige) grenspost. Dit gedeelte bestaat uit korte en hoge grasvegetatie, struweel, overgebleven struikbeplanting en jonge zomereiken en ruwe berken. De grenspost ligt aan de oostkant van de A12. Ten noorden, oosten en zuiden van het plangebied is bos en weiland aanwezig. Ten zuiden en westen van het plangebied ligt de Nederlands-Duitse grens.

Figuur 2.2 geeft een sfeerimpressie van het gebied. De bovenste vier foto's betreffen de gemaaide graslanden. De onderste foto geeft een impressie van de vrachtwagenparkeerplaats. Dit betreft het verharde gedeelte van het plangebied.

Figuur 2.1 Ligging van het plangebied

Figuur 2.2 Impressie van het plangebied

2.2 Beoogde ontwikkeling

Op de locatie Zevenaar wordt een wegsteunpunt gerealiseerd. Hierbij gaat het om opstelplaatsen voor strooiers, een kantoor, werkplaats en een zoutopslag zoals is aangegeven in figuur 2.3. Hieromheen wordt een weg met een groenstrook aangelegd. De huidige verlichting bestaat (deels) uit natriumlampen. Deze verlichting wordt vervangen door (witte) led verlichting.

De verlichting op het wegsteunpunt zal alleen branden als de locatie gebruikt wordt en dat is voornamelijk indien sprake is van (nacht)vorst.

De huidige vrachtwagenparkeerplaats wordt na de ontwikkeling mogelijk deels verlegd naar het centrale gedeelte van de grenspost, dit zal een op zich zelf staande ontwikkeling zijn.. Het centrale gedeelte wordt begrensd door de A12, de vrachtwagenparkeerplaats en de oprit naar de A12 en is onverhard. Het is mogelijk dat op dit deel een tankstation wordt gerealiseerd. Als dergelijke uitbreiding plaatsvindt, wordt verharding en verlichting aangebracht op locaties waar in de huidige situatie grasvelden en struwelen aanwezig zijn. Deze en overige uitbreidingen van functies op de grenspost zijn mogelijk en worden indicatief meegenomen in deze toetsing. Bij de toetsing wordt wel rekening gehouden met de aanleg van een nieuwe weg om de huidige parkeerplaats te ontsluiten. De exacte ligging zal nader bepaald worden, maar zal zeker het braakliggende deel van de (voormalige) grenspost doorsnijden.

Figuur 2.3 De beoogde ontwikkeling. Het ontwerp dient nog definitief te worden vastgesteld en kan nog wijzigen. De oranje en gele vlakken markeren beoogde gebouwen. De rode pijlen geven de beoogde rondweg weer. Het donker groene deel betreft de omliggende groenstrook. Wit en grijs betreft verhard oppervlak en gearceerd groen betreft grasvelden

2.3 Kansen voor herstel van biodiversiteit

In lijn met de 'werkroute openbare ruimte' uit het Deltaplan Biodiversiteitsherstel (2018) denken wij dat we de achteruitgang van biodiversiteit in Nederland kunnen tegengaan door samen te kijken of hiertoe concrete (realistische) kansen binnen het project zijn. Hierbij kijken we breder dan de strikt beschermde soorten die binnen het plangebied aanwezig kunnen zijn. Het Deltaplan Biodiversiteitsherstel is eind 2018 gepresenteerd en wordt door de minister van LNV ondersteund (kamerbrief, februari 2019). De noodzaak iets te doen voor biodiversiteit in de openbare ruimte wordt in het deltaplan als volgt samengevat:

“De inrichting en het beheer van bestaande en nieuwe infrastructuur, bedrijventerreinen, waterbeheer en andere aspecten van de openbare ruimte dragen momenteel onvoldoende bij aan biodiversiteit. Dat moet anders want voor herstel van biodiversiteit is de openbare ruimte hard nodig: het groen moet groen blijven en het grijs moet groener. Na de landbouw is de openbare ruimte de grootste grondgebruiker in Nederland. De openbare ruimte biedt dus grote kansen voor het herstel van biodiversiteit.”

De hoofddoelstelling voor de werkroute openbare ruimte is dat Biodiversiteit en landschappelijke identiteit in de openbare ruimte kerndoelen worden. Met daarbij het adagium: 'meer biodiversiteit achterlaten dan je aantreft'. Vanuit dit motto denkt Tauw graag mee om kansen te benutten die bij het terrein(gebruik) passen. In de nieuwbouw en op het terrein zijn veel voorzieningen of maatregelen mogelijk. Voorbeelden hiervan zijn:

- Rekening houden met vleermuizen en zoogdieren in bij de keuze van verlichting(kleur)
- Het ecologisch inrichten van de planlocatie door het gebruik van inheemse bomen en struiken en het inzaaien van inheemse plantensoorten in graslanden
- Het ecologische beheren van de planlocatie door bijvoorbeeld niet alle vegetatie (even frequent) te maaien.

3 Soortenbescherming

In dit hoofdstuk volgt antwoord op de vraag de beoogde activiteiten schade (kunnen) op beschermde flora en fauna tot gevolg hebben.

3.1 Beschermingsregime en bepalingen

Het onderdeel soortenbescherming onder de Wnb heeft bepalingen opgenomen voor de bescherming van in het wild levende dier- en plantensoorten. Het gaat onder meer om soorten die in Nederland, maar ook in Europa in hun voortbestaan worden bedreigd. De Wnb kent drie beschermingsregimes:

- Vogels: Het gaat hier om alle inheemse vogels in hun natuurlijk verspreidingsgebied. Ze zijn beschermd via de vogelrichtlijn
- Dieren en planten: Het gaat hier om inheemse dieren en planten, die zijn beschermd via de Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern en Bonn
- Nationale soorten: Het gaat hier om soorten, die niet onder de reikwijdte van de Vogel- of Habitatrichtlijn vallen. Deze soorten zijn wel nationaal beschermd

Per beschermingsregime geldt een aantal verbodsbepalingen. In deze verbodsbepalingen is ook een beschrijving opgenomen onder welke voorwaarden een bevoegd gezag een ontheffing of vrijstelling kan verlenen. Tabel 3.1 is een samenvatting van deze verbodsbepalingen. De verbodsbepalingen voorzien in een bescherming van verblijfplaatsen, evenals de bescherming tegen versturende invloeden. Gedeputeerde Staten van provincie Gelderland kan een ontheffing verlenen van de verboden als genoemd in de artikelen 3.1, 3.5 en 3.10.

Tabel 3.1 Verbodsbepalingen soortenbescherming onder de Wnb

Tabel 3.1 Verbodsbepalingen soortenbescherming onder de Wnb	A	B	C	D	E
Verbodsbepaling	Vogels Vrl	Dieren Hrl/ Bonn/Bern	Planten Hrl/ Bonn/Bern	Dieren (‘nationaal’)	Planten (‘nationaal’)
Dieren of planten:					
Doden of vangen	3.1.1	3.5.1		3.10.1.a	
Storen / verstoren	3.1.4 (tenzij 3.1.5)	3.5.2			
Plukken, verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen			3.5.5		3.10.1.c
Onder zich hebben of vervoeren	3.2.6	3.6.2	3.6.2		
Plaatsen:					
Vernielen, beschadigen of wegnemen nesten	3.1.2				
Beschadigen of vernielen voortplantingsplaatsen		3.5.4		3.10.1.b (vaste vp)	
Beschadigen of vernielen rustplaatsen	3.1.2	3.5.4		3.10.1.b (vaste rp)	
Eieren:					
Vernielen (of –Vrl- beschadigen)	3.1.2	3.5.3			
Rapen	3.1.3	3.5.3			
Onder zich hebben	3.1.3				

Toelichting:

- Codes verwijzen naar wetsartikelen Wet natuurbescherming
- Oranje** verbodsbepaling geldt alleen wanneer sprake is van opzet
- Rood** verbodsbepaling geldt in alle gevallen, ook wanneer geen sprake is van opzet

3.2 Vrijstellingen

In de Wnb is een aantal algemene soorten amfibieën en zoogdieren beschermd onder de categorie “Nationale soorten”, zoals gewone pad, bruine kikker en konijn. Provincie Gelderland heeft bevoegdheid om bij verordening deze soorten “vrij te stellen” van de ontheffingsplicht. Dit betekent dat geen ontheffing nodig is voor werken gericht op ruimtelijke inrichting en ontwikkeling en beheer en onderhoud.

Vrijgestelde soorten zijn niet meegenomen in deze toetsing. De provincie Gelderland heeft sinds 1 maart 2019 bunzing, wezel en hermelijn niet vrijgesteld voor ruimtelijke ontwikkelingen. Daarom zijn deze soorten wel meegenomen in dit rapport.

3.3 Zorgplicht

De zorgplicht (artikel 1.11 van de Wnb) houdt in dat handelingen, die nadelige gevolgen kunnen hebben voor in het wild levende dieren en planten achterwege worden gelaten. Als zich mogelijk negatieve effecten voordoen, dan treft de initiatiefnemer noodzakelijke maatregelen om die gevolgen te voorkomen of zo veel mogelijk te beperken / ongedaan te maken.

Het betreft alle in het wild levende dieren en planten. De zorgplicht dient onder meer als vangnet voor de bescherming van soorten waarvoor op grond van de Wnb geen specifiek verbod geldt. De zorgplicht is daarnaast van toepassing op beschermde gebieden.

3.4 Literatuuronderzoek

Uit verspreidingsgegevens en verwachtingen gebaseerd op het habitat in de omgeving van het plangebied kan het voorkomen van de soorten uit de volgende soortgroepen niet met zekerheid worden uitgesloten: (zie ook tabel 3.2): flora, grondgebonden zoogdieren, vleermuizen, algemene broedvogels, vogels met jaarrond beschermde nesten, amfibieën en reptielen, vlinders, libellen en overige gewervelden.

In het plangebied ligt één sloot die niet permanent waterhoudend is. De sloot wordt gemaaid en er is nauwelijks (water)vegetatie aanwezig. Door het ontbreken van geschikt habitat is de aanwezigheid van grote modderkruiper en andere beschermde soorten uit de soortengroep vissen uitgesloten.

Tabel 3.2 Soorten in de omgeving van het plangebied

Soortgroep	Aanwezige soorten in omgeving
Flora	Groot spiegelklokje, grote leeuwenklauw, kleine wolfsmelk, korensla, ruw parelzaad (allen artikel 3.10)
Grondgebonden zoogdieren	Bever, otter (artikel 3.5), boommarter, bunzing, das, eekhoorn, hermelijn, steenmarter, waterspitsmuis, wezel, wild zwijn (allen artikel 3.10)
Vleermuizen	Baardvleermuis, franjestaart, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, kleine dwergvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis, tweekleurige vleermuis, watervleermuis (allen artikel 3.5)
Vogels – algemene broedvogels	Diverse algemene soorten (allen artikel 3.1)
Vogels - jaarrond beschermde soorten	Ooievaar, boomvalk, slechtvalk, buizerd, havik, roek, wespandief, sperwer, kerkuil, ransuil, steenuil, oehoe, grote gele kwikstaart, huismus, gierzwaluw (allen artikel 3.1)
Amfibieën en reptielen	Kamsalamander, poelkikker, rugstreeppad, zandhagedis (allen artikel 3.5), hazelworm, levendbarende hagedis (artikel 3.10)
Vlinders, libellen en overige ongewervelden	Teunisbloempijlstaart, rivierrombout (allen artikel 3.5)

3.5 Effecten

3.5.1 Flora

Tijdens het veldbezoek op 28 februari 2019 zijn geen waarnemingen gedaan van beschermde soorten. Het veldbezoek is uitgevoerd buiten de periode van bloei en zaadzetting en geeft daarmee niet volledig uitsluit. Tijdens het veldbezoek zijn echter ook geen geschikte groeiplaatsen aangetroffen. Korensla, grote leeuwenklauw en ruw parelzaad zijn akkerkruiden en groeien alleen op heel specifiek beheerde (natuur)akkers. Daarnaast komen grote leeuwenklauw, groot spiegelklokje en kleine wolfsmelk voornamelijk voor bij vochtige omstandigheden. Het plangebied is deels verhard, andere delen bestaan uit (regelmatig) gemaaid grasvelden die vrij droog zijn. In het westelijke deel van het plangebied is de vegetatie onbeheerd maar is deze dicht, laag, droog en bestaat uit gras en mos. Daarmee is het geen geschikte groeiplaats voor de bovenstaande soorten. Het voorkomen van beschermde flora is uitgesloten omdat voor beschermde flora geen geschikte standplaatsen aanwezig zijn. Nader onderzoek naar beschermde flora is niet nodig.

3.5.2 Grondgebonden zoogdieren

Het plangebied ligt ingesloten tussen de A12 en een wildkerend raster. Hierdoor is het plangebied niet toegankelijk voor wild zwijn. Daarnaast ontbreekt het aan sporen en (potentiele) verblijfplaatsen van wild zwijn. Bever, otter en waterspitsmuis zijn aan water gebonden. Doordat er geen oppervlaktewater aanwezig is in het plangebied en de werkzaamheden het omliggende water niet aantasten, zijn negatieve effecten op deze soorten uitgesloten.

Door het ontbreken van bebouwing en geschikte takkenhopen in het plangebied en omdat er al veel verstoring is van de A12 en de vrachtwagenparkeerplaats is het habitat ongeschikt voor steenmarter, bunzing, wezel en hermelijn. Het voorkomen van deze soorten wordt daarom uitgesloten.

In de aanwezige bomen in het plangebied zijn geen nesten of potentiële verblijfplaatsen voor eekhoorn en boomarter aangetroffen. In de omliggende bossen zijn waarnemingen van deze twee soorten bekend. Echter vormt het plangebied geen geschikt leefgebied voor de soorten. Het is grotendeels verhard en bestaat uit (gemaaid) grasland waardoor het voorkomen wordt uitgesloten. Net ten oosten van het plangebied is aan de oostkant van de aanwezige sloot een wissel aangetroffen waarvan niet met zekerheid kan worden uitgesloten dat deze van das is. Incidenteel kan das foerageren binnen het plangebied. Echter betreft het plangebied geen essentieel foerageergebied. In het plangebied is geen verblijfplaats aanwezig en in de omgeving blijft meer dan voldoende (geschikter) foerageergebied beschikbaar. Hierdoor zijn er geen negatieve effecten op das en is nader onderzoek naar de soortgroep grondgebonden zoogdieren niet nodig.

3.5.3 Vleermuizen

Hoewel vleermuizen zoogdieren zijn, worden deze vanwege hun afwijkende eigenschappen als afzonderlijke groep behandeld. Er zijn drie typen leefgebied van vleermuizen te onderscheiden: verblijfplaatsen, foerageergebied en vliegroutes. Verblijfplaatsen bevinden zich, afhankelijk van de soort, in woningen, andere bouwwerken of in bomen. Foerageergebieden zijn groen- of waterstructuren zoals struweel, bomenrijen en watergangen. Vliegroutes worden gevormd door lijnvormige elementen zoals bomenrijen, randen van bebouwing en watergangen.

In het plangebied zijn geen geschikte verblijfplaatsen aangetroffen. De aanwezige bomen zijn geïnspecteerd en er zijn geen holtes en loshangend schors aangetroffen. Omdat er ook geen bebouwing aanwezig is, zijn (negatieve effecten op) verblijfplaatsen van vleermuizen uitgesloten.

Met betrekking tot foerageergebied en vliegroutes worden er bij het voornemen geen (wezenlijke) wijzigingen aangebracht aan de aanwezige groenstructuren en zal er daarmee geen essentiële vliegroute worden verstoord. De bosranden en weg die vanaf de grenspost parallel aan de A12 naar het noorden lopen, zijn onverlicht en vormen mogelijk vliegroutes en foerageergebied voor vleermuizen. Ten oosten van het plangebied bestaat het landschap uit graslanden, weiden, bosranden en houtwallen en is zeer geschikt als vliegroute en foerageergebied. Tijdens de aanlegwerkzaamheden is het noodzakelijk om armaturen af te stellen zodat in de nacht geen licht uitstraalt naar de bomenrijen ten noorden en oosten. Door deze maatregelen zijn negatieve effecten op vliegroutes en foerageergebied uitgesloten.

In de huidige situatie is de A12 en de vrachtwagenparkeerplaats verlicht. Binnen het plangebied zal de natriumverlichting (deels) worden vervangen door (witte) led verlichting. Deze verlichting zal alleen branden als de locatie gebruikt wordt. Doordat de locatie nagenoeg alleen gebruikt zal worden met (nacht)vorst, is er voor vleermuizen geen hinder van de verlichting. Tijdens de temperaturen dat strooien nodig is, zijn vleermuizen niet actief.

In de toekomst vindt mogelijk functie uitbreiding op de grenspost plaats. Een verplaatsing van de vrachtwagenparkeerplaats kan leiden tot een toename aan kunstlicht. Bij verdere uitbreiding moet gezorgd worden dat verlichting niet uitstraalt naar de bosranden ten noorden en oosten van het plangebied om aantasting van essentiële vliegroutes en foerageergebied en daarmee een overtreding van de Wnb te voorkomen. Dit kan door het afstellen van de armaturen of het gebruik van vleermuisvriendelijke verlichting.

3.5.4 Broedvogels

Vogels met jaarrond beschermde nesten

De nesten van deze soorten zijn het hele jaar beschermd, evenals de functionele leefomgeving rondom het nest. Tijdens het veldbezoek zijn zowel de bomen in het plangebied als de omliggende bomen gecontroleerd op de geschiktheid en de aanwezigheid van (jaarrond beschermde) nesten. Daarbij zijn geen jaarrond beschermde nesten aangetroffen binnen de invloedssfeer van het voornemen.

Tijdens het broedseizoen beschermde vogels

Vogels kunnen gedurende het gehele jaar tot broeden komen. Het is daarom zaak om hier voorafgaand aan het werk rekening mee te houden. De kans op een broedgeval is het grootst in de periode maart t/m juli (dit wordt wel gezien als het reguliere broedseizoen). Een (periodieke) controle op nesten van broedvogels tijdens het broedseizoen is voorafgaand aan de werkzaamheden noodzakelijk om overtreding van de wet te voorkomen. Diverse algemene broedvogels kunnen ook gaan broeden in de aanwezige bomen of in de omgeving van het plangebied.

3.5.5 Amfibieën en reptielen

Binnen het plangebied ontbreekt het aan geschikt voortplantingswater voor amfibieën. De aanwezige sloot staat geregeld droog, wordt gemaaid en heeft een erg steil talud. Het plangebied is daarom ongeschikt als voortplantingsplaats voor kamsalamander en poelkikker. Voor rugstreeppad is de wetering in het actieve seizoen waarschijnlijk te begroeid en daarmee suboptimaal habitat. Echter is het voorkomen niet uit te sluiten. Omdat het plangebied door de A12 te geïsoleerd van andere populaties ligt (NDFF, 2019) en migratie daardoor uitgesloten is, wordt het voorkomen van de soort eveneens uitgesloten.

Van reptielen zijn in de aangrenzende bossen waarnemingen bekend. Echter is het door de geïsoleerde ligging (tegen de A12) en het ontbreken van geschikt habitat door gebrek aan structuurrijke vegetatie uitgesloten dat deze soorten voorkomen in het plangebied. Aan de overkant van de wetering is echter wel geschikt habitat aanwezig voor levendbarende hagedis door het voorkomen van een ruige grasvegetatie. Het voorkomen van levendbarende hagedis in het plangebied wordt door ongeschiktheid van het habitat echter uitgesloten. Nader onderzoek naar het voorkomen van en negatieve effecten op amfibieën en reptielen is niet nodig.

3.5.6 Vlinders, libellen en overige gewervelden

Met name in het zoekgebied voor de nieuwe ontsluitingsweg van de huidige parkeerplaats komen waardplanten van de teunisbloempijlstaart voor. De overige verharding en gemaaide graslanden vormen geen geschikt habitat voor teunisbloempijlstaart. Het voorkomen van de soort is door de aanwezigheid van waardplanten niet uitgesloten.

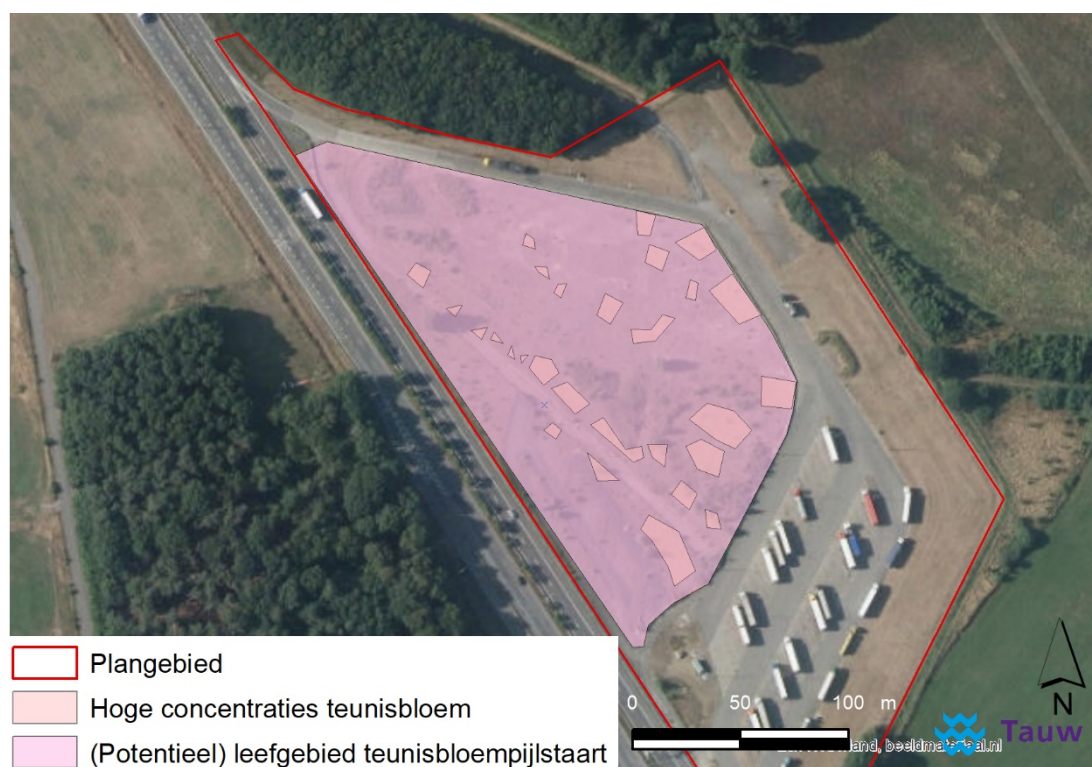
Op 10 augustus 2019 is een aanvullend veldbezoek uitgevoerd. Daarbij zijn geen rupsen (of vraatsporen) aangetroffen. Doordat de eerste rupsen mogelijk al verpopt aanwezig zijn in de strooisellaag en veel van de waardplanten verdroogd waren, is het niet uitgesloten dat de soort toch aanwezig is. De waardplanten zijn tijdens het bezoek ingetekend en weergegeven in figuur 3.1.

In telefonisch overleg met de Provincie Gelderland (de heer Tako Brouwer, 15 augustus 2019) is overeengekomen dat de werkzaamheden uitgevoerd kunnen worden. Doordat bij het voornemen slechts sprake is van aantasting van een beperkte oppervlakte, kan de ontsluitingsweg worden aangelegd mits onderstaande maatregelen genomen worden.

Voor overige ontwikkelingen van de grenspost kan nader onderzoek naar het voorkomen nodig zijn, in dat geval is namelijk sprake van een grotere aantasting.

Met het nemen van de volgende maatregelen kan, zonder overtreding van de Wet natuurbescherming, de nieuwe ontsluitingsweg gerealiseerd worden:

1. Afstemmen van locatiekeuze weg op basis van de te schaden natuurwaarden
2. Het (handmatig) verwijderen van waardplanten binnen het werkterrein en de directe omgeving in het najaar/winter 2019 en/of voorjaar 2020 en het eventueel verplaatsen van deze waardplanten naar delen zonder waardplanten
3. Het werken op en verwijderen van grond kan vervolgens na het uitvliegen van eventuele exemplaren, na juni 2020
4. Buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden worden zoveel mogelijk waardplanten behouden

Figuur 3.1 resultaten van het aanvullende locatiebezoek ten behoeve van teunisbloempijlstaart.

Rivierrombout is een typische soort van rivieren of grote beken op plaatsen waar zand of slib is afgezet. Gezien het ontbreken van stromend water is het voorkomen van deze soort uitgesloten. Een negatief effect op vlinders, libellen en overige gewervelden is voor de ontwikkeling van het wegsteunpunt uitgesloten. Voor de verdere ontwikkeling van de grenspost, zoals de aanleg van een tankstation of het verplaatsen van de parkeerplaats, is nader onderzoek naar teunisbloempijlstaart nodig.

4 Conclusies en aanbevelingen

Rijkswaterstaat is voornemens om verspreid over Nederland verschillende wegensteunpunten te slopen, uit te breiden en/of nieuw te bouwen. In dit kader is door Tauw onderzoek gedaan naar de consequenties van de Wet natuurbescherming voor de locatie Zevenaar. De ontwikkeling kan alleen doorgaan als deze niet in strijd is met de natuurwetgeving, of als de benodigde vergunningen en/of ontheffingen kunnen worden verleend.

Welke onderdelen van de Wet natuurbescherming (hierna te noemen Wnb) zijn van belang?

Soortbescherming

De ontwikkeling is getoetst aan soortenbescherming vanwege de mogelijke aanwezigheid van flora en fauna.

Beschermde houtopstanden

Een toetsing aan beschermde houtopstanden is niet nodig. Bij het voornemen worden mogelijk bomen gekapt, deze vallen door de beperkte omvang van de bomenrij echter niet onder de reikwijdte van de Wnb. Een omgevingsvergunning is mogelijk wel vereist. Voor de kap van bomen binnen de gemeente Zevenaar is deze verplicht bij een stamdiameter groter dan 20 centimeter (op 1,30 meter boven maaiveld).

Natura 2000-gebieden en Natuurnetwerk Nederland

Een toetsing aan beschermde gebieden is evenmin nodig. Het plangebied ligt niet binnen (de invloedssfeer van) beschermde natuurgebieden zoals het NNN of Natura 2000.

In hoeverre is de beoogde ontwikkeling (mogelijk) strijdig met de Wnb?

Overtreding van de Wnb is mogelijk als er tijdens de werkzaamheden sprake is van een broedgeval. Daarnaast kan uitstraling van licht verstorend werken op vliegroutes en foerageergebied van vleermuizen. Het habitat van de teunisbloempijlstaart kan worden aangetast als de aanwezige begroeiing in het centrale deel van de grenspost wordt aangetast. Met het nemen van maatregelen (zie paragraaf 3.5.6) kan een overtreding voorkomen worden bij de aanleg van de ontsluitingsweg. Voor de verdere ontwikkeling kan nader onderzoek noodzakelijk zijn naar de teunisbloempijlstaart. Het gaat hierbij dan om de mogelijke aanleg van het tankstation en de verplaatsing van de parkeerplaats.

Zijn maatregelen en/of een ontheffing nodig?

Om overtreding van de Wnb te voorkomen, moeten een aantal maatregelen worden genomen. Door middel van een broedvogelcontrole voor aanvang van de werkzaamheden in het broedseizoen kan overtreding worden voorkomen. Indien een broedgeval aanwezig is, dient een verstoringvrije zone te worden aangehouden, waarbinnen gedurende de periode van broeden niet wordt gewerkt. De breedte van deze zone dient door een ter zake kundige te worden bepaald.

Tijdens de werkzaamheden moeten in de nacht armaturen van kunstlicht worden afgesteld zodat er geen licht uitschijnt naar de bosranden ten noorden en oosten van het plangebied om verstoring van vliegroutes van vleermuizen te voorkomen. Daarnaast zijn aanvullende maatregelen nodig voor de aanleg van de nieuwe ontsluitingsweg (zie paragraaf 3.5.6). Bij verdere ontwikkeling van de grenspost, zoals het verleggen van de vrachtwagenparkeerplaats of het aanleggen van een tankstation zijn een aantal maatregelen vereist. Mogelijk is een broedvogelcontrole zoals hierboven beschreven nodig om overtreding van de Wnb te voorkomen. Daarnaast moet er nader onderzoek plaatsvinden naar de aanwezigheid van teunisbloempijlstaart. Afhankelijk van de uitkomst van het onderzoek kan de gedragscode Rijkswaterstaat soortenbescherming worden gebruikt (Rijkswaterstaat, 2017). Bij het aanbrengen van extra verlichting op de grenspost moeten armaturen worden afgesteld zodat deze niet uitstralen naar de bosranden ten noorden en oosten van het plangebied.

Wat betekent dit voor de verdere planvorming en uitvoering?

Het uitvoeren van nader (soortgericht) onderzoek is niet nodig voor de ontwikkeling van het wegsteunpunt. Wel dient bij de uitvoering rekening gehouden te worden met algemene vogelsoorten die in of nabij de werkzaamheden kunnen broeden en zijn maatregelen nodig vanwege teunisbloempijlstaart (zie paragraaf 3.5.6). Bij verdere uitbreiding van activiteiten of functies van de grenspost is nader onderzoek mogelijk wel nodig. Als tijdens het broedseizoen wordt gewerkt, moeten de werkzaamheden worden uitgevoerd conform de Gedragscode soortenbescherming Rijkswaterstaat (Rijkswaterstaat, 2017).

Kansen voor herstel van biodiversiteit

Het Deltaplan Biodiversiteitsherstel is eind 2018 gepresenteerd en wordt door de minister van LNV ondersteund (kamerbrief, februari 2019). De noodzaak iets te doen voor biodiversiteit in de openbare ruimte en rondom infrastructuur is groot. Voor dit project liggen er mogelijkheden voor biodiversiteitsherstel door:

- Rekening houden met vleermuizen en zoogdieren in bij de keuze van verlichting(kleur)
- Het ecologisch inrichten van de planlocatie door het gebruik van inheemse bomen en struiken en het inzaaien van inheemse plantensoorten in graslanden
- Het ecologische beheren van de planlocatie, door bijvoorbeeld niet alle vegetatie (even frequent) te maaien

5 Literatuur

BIJ12, 2017. Kennisdocumenten beschermde soorten.

Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff & de Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders van Nederland. Verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea). Nederlandse Fauna 7. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

Broekhuizen S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Canters, J.C. Buys, 2016. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft, 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

van Dijk A.J. & Boele A. 2011. Handleiding SOVON Broedvogelonderzoek. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Dijkstra, K.B., Kalkman, V.J., Ketelaar, R., van der Wiede, M.J.T., 2002. De Nederlandse libellen (odonata). Nederlandse fauna 4. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.

Gemeente Zevenaar, 2010. Bomenverordening gemeente Zevenaar, nr. 09.03. Inwerkingtreding per 01-10-2010.

Herder J.E., A. van Diepenbeek & R.C.M. Creemers, 2013. Verspreidingsonderzoek reptielen en amfibieën 2013. Rapport 2013-010. Stichting RAVON, Nijmegen.

Rijkswaterstaat, 2017. Gedragscode soortenbescherming Rijkswaterstaat, 2e herziene versie, eindconcept, 11 augustus 2017.

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging en Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, Vleermuisprotocol 2017.

Geraadpleegde internetwebsites:

www.floron.nl

www.libellennet.nl

www.ndff.nl

www.ravon.nl

www.sovon.nl

www.verspreidingsatlas.nl

www.vleermuis.net

www.vlindernet.nl

www.zoogdiervereniging.nl